

Juridiska avdelningen

26.10.2000

Till arbetspensionsanstalterna

I REGERINGENS PROPOSITION OM VUXENUTBILDNINGSSTÖD

II TILLSYVEN ÖVER VERKSTÄLLIGHETEN AV ARBETSLÖSHETSFÖRMÅNER TILL FÖRSÄKRINGSINSPEKTIONEN

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om vuxenutbildningsstöd och lagar om ändring av vissa lagar som har samband med den (RP 150/2000 rd)

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av lagstiftningen om tillsyven över verkställigheten av arbetslöshetsförmåner (RP 151/2000 rd)

A

VUXENUTBILDNINGSSTÖD

1

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Utkomstskyddet för den yrkesinriktade vuxenutbildningen skall revideras i början av 2001. Regeringen har överlämnat till riksdagen en proposition om den s.k. tredje etappen för systemet med utbildningsförsäkring, vuxenutbildningsstödet. Vuxenutbildningsstöd skall betalas till löntagare eller företagare som ersättning för inkomstbortfall under yrkesutbildningstiden. Stödet förutsätter frånvaro från förvärvsarbetet på grund av studierna och inkomstbortfall under studietiden.

Rätten till utbildningsstöd skall basera sig på intjänande så att varje pensionsförsäkrad förvärvsmånad ökar den disponibla stödperioden.

1.1

Vuxenutbildningsstödet belopp

En löntagares vuxenutbildningsstöd består av en grunddel och en förvärvsdel. Det föreslås att stödets grunddel skall uppgå till ca 2 600 mark i månaden (440 euro). Förvärvsdelen skall uppgå till 20 % av den stödgrundande månadslönen upp till 2 700 euro (ca 16 000 mark) och för den överskjutande delen 15 %.

Juridiska avdelningen

26.10.2000

Till företagare betalas endast vuxenutbildningsstödet grunddel.

Vuxenutbildningsstödet är skattepliktig inkomst.

1.2

Förvärvstidsvillkor

Vuxenutbildningsstöd beviljas under förutsättning att personen har förvärvsarbetat minst fem år. Under övergångsperioden 1.8.2001 - 31.7.2006 förutsätts att arbetskarriären omfattar minst tio år.

Till karriärtiden räknas anställnings- och tjänsteförhållanden som inregistrerats i arbetspensionssystemet samt företagsverksamhet. Vid beräkning av karriärtiden jämföras med tid i arbete delvis tider med moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning eller tid med särskild moderskapspenning som inte varit pensionsgrundande. Med dem jämföras också vårdledighetstid, beväringstjänst- eller civiltjänsttid samt sådan tid under vilken personen varit arbetsoförmögen och fått invalidpension, rehabiliteringsstöd eller olycksfallspension enligt arbetspensionslagarna. Av karriärtiden skall högst en fjärdedel få vara sådan tid som jämföras med förvärvsarbete.

Intjänande av stödtid

En arbetsmånad ökar den disponibla stödperioden för vuxenutbildningsstöd med 0,8 dagar. Tio intjäningsår berättigar då till stöd som motsvarar ca 4,5 månader (96 dagar). I praktiken är det möjligt att få rätt till stöd för en period på ca högst ett år och åtta månader.

Förhandsanvändning av stödrätt

Den som börjar studera skall utöver intjänad rätt till stöd ha rätt till förhandsanvändning av antagen karriärtid upp till 60 års ålder. Utan denna rätt skulle största delen av utbildning med stöd ske i slutskedet av karriären. Förhandsanvändningen förutsätter emellertid att personen redan har minst tio års förvärvsarbete bakom sig som omfattas av arbetspensionslagarna. Till dessa tio år räknas inte sådana jämförbara tider som annars kan räknas med enligt kravet på karriärtid.

Förhandsanvändning av stödtid är ett slags lån som betalas tillbaka med motsvarande tid i arbete. När det sedan blir dags för personen att gå i ålderspension kontrollerar man om den fullgjorda karriären motsvarar den tid som använts på förhand. Om det visar sig att karriärtiden och övrig intjänandetid tillsammans är kortare än den antagna karriärtiden som förhandsanvändningstiden baserat sig på, kräver Utbildnings- och avgångsbidragfonden tillbaka en del av stödet av studiestödstagaren.

När man jämför om den faktiska karriärtiden även täcker den uppskattade karriärtiden för förhandsanvändningen av stödet, kan man utöver karriärtiden även beakta jämförbar intjänandetid i sin helhet, alltså

Juridiska avdelningen

26.10.2000

primärtid enligt sjukförsäkringslagen samt tid med rehabiliteringssättning enligt arbetspensionslagarna och olycksfalls- och trafikförsäkringslagen.

1.3

Krav på intjänad anställnings- och företagartid före stödperioden

För att vuxenutbildningsstöd skall kunna beviljas, måste arbetstagaren ha varit anställd hos samma arbetsgivare i en eller flera perioder under minst ett år.

Dessutom förutsätts frånvaro från förvärvsarbetet, antingen i form av studieledighet som avses i lagen om studieledighet eller någon annan form av ledighet som överenskommits med arbetsgivaren. För att en företagare skall få rätt till vuxenutbildningsstöd, förutsätts att företagsverksamheten pågått och varit försäkrad enligt FöPL eller LFöPL under minst ett år.

1.4

Utbildningsformer för stödet

Man kan få stöd för yrkesinriktad grundutbildning, annan utbildning som leder till examen, för att slutföra tidigare högskolestudier, för att avlägga delar av en examen samt för specialiserings- och fortutbildning. Stödet kan också beviljas för att avlägga grundskole- eller gymnasieexamen när avsaknaden av utbildningen utgör ett hinder för utvecklingen i yrket. Stöd kan likaså beviljas för språkstudier som kompletterar yrkesskickligheten samt studier som genomförs utomlands, om de godkänns som ett led i sökandens utbildning eller examen vid en läroanstalt i Finland.

För att stödet skall betalas förutsätts att frånvaron från arbetet på grund av utbildningen varar sammanlagt minst två månader och inkomstbortfallet motsvarar denna period. Studierna kan pågå antingen under en sammanhängande period eller periodvis.

1.5

Ansökning om och utbetalning av stöd

Vuxenutbildningsstödet beviljas och betalas av Utbildnings- och avgångsbidragfonden. Redan innan man börjar studera skall man ha rätt att på begäran få ett bindande förhandsbeslut om man har rätt till stöd och för hur lång tid.

Den som får vuxenutbildningsstöd kan också få statsborgen för studielån. Den beviljas av Folkpensionsanstalten.

Juridiska avdelningen

26.10.2000

1.6

Finansiering av stödet

Vuxenutbildningsstödet grunddel skall betalas ur statens medel. För finansieringen av förtjänstdelen står Arbetslöshetsförsäkringsfonden med de obligatoriska lönebaserade arbetslöshetsförsäkringspremierna som uppbärs hos arbetsgivarna och arbetstagarna.

2

VUXENUTBILDNINGSSTÖD OCH ARBETSPENSIONERNA

Utredning av arbetskarriären

Utbildnings- och avgångsbidragsfonden tar reda på de nödvändiga förvärvsuppgifterna ur Pensionsskyddscentralens register. Vid behov kan den som ansöker om stöd komplettera uppgifterna genom att lämna in till fonden registerutdrag från Statskontoret eller Kommunernas pensionskassa samt ett intyg av den senaste arbetsgivaren.

Karriärtiden räknas ut enligt samma regler som när man granskar om en person uppfyllt villkoret om 5/15 förvärvsår för deltidspension och arbetslöshetspension. Till skillnad från detta skall också den pensionsförsäkrades förvärvsarbete före 23 års åldern beaktas.

Till karriärtiden medräknas inte förvärvstider som fullgjorts och försäkrats i EU/EES-länder eller andra länder som Finland har överenskommelser om social trygghet med. Detta beror på att utbildningsstödet inte är sådan förmån som avses i EG-förordningen 1408/71 eller överenskommelserna om social trygghet. Däremot räknas utsända arbetstagens arbetsperioder utomlands med i karriärtiden, eftersom de försäkras i Finland.

Arbetspensionstillägg

Vuxenutbildningsstödet till arbetstagare skall ge rätt till arbetspensionstillägg. Till den delen innehåller regeringens proposition förslag till ändring av 7 f § APL.

3

IKRATTRÄDANDE

Lagarna föreslås träda i kraft 1.1.2001. Vuxenutbildningsstöd skall kunna börja betalas ut från och med 1.8.2001, oavsett när utbildningen har inletts.

4

STÖDSYSTEM FÖR FRIVILLIGA STUDIER

Det finns redan nu särskilda system för att stöda arbetslösa och yrkesaktiva personers frivilliga studier.

Juridiska avdelningen

26.10.2000

Utbildningsförsäkringssystemets två tidigare etapper gäller stöd av arbetslösas frivilliga studier. Den första etappen, stöd för långtidsarbetslösas frivilliga studier, har redan upphört. Den andra etappen, dvs. stöd för arbetslösas frivilliga studier gäller fortfarande och den förblir i kraft. Det nu föreslagna vuxenutbildningsstödet utgör den tredje etappen i systemet med utbildningsförsäkring och det avviker från de föregående genom att det erbjuder stöd för dem som studerar medan de är kvar i arbetslivet.

4.1

Stöd för arbetslösas frivilliga studier

Stöd för långtidsarbetslösas frivilliga studier

Systemet med stöd för långtidsarbetslösas frivilliga studier som trädde i kraft 1.7.1997 hade karaktären av ett tidsbestämt program. Utbildningsstöd kunde enligt det betalas högst till utgången av år 1999. Till den del som stödet betalades ut som förtjänststöd enligt lagen om arbetskrafts- politisk vuxenutbildning, gav stödtiden rätt till arbetspensionstillägg. Detta har omnämnts i cirkulär A 22/97.

Stöd för arbetslösas frivilliga studier

Bestämmelserna om stöd för arbetslösas frivilliga studier trädde i kraft 1.1.1998. Lagen gäller studier som har inletts 1.8.1998 eller senare. För studietiden betalas utbildningsdagpenning som motsvarar beloppet av studerandens arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd. Dagar med utbildningsdagpenning räknas med i de högst 500 dagar för vilka arbetslöshetsdagpenning kan betalas ut. Utbildningsdagpenning till beloppet av inkomstrelaterad dagpenning berättigar till arbetspensionstillägg. Detta har omnämnts närmare i cirkulär A 4/98.

4.2

Stöd under studietid för personer i arbetslivet

De som studerar medan de är med i arbetslivet kan numera få vuxenstudiestöd för frivillig yrkesutbildning, vilket består av vuxenstudiepenning, statsborgen för studielån och studiestödets bostadstillägg samt yrkesutbildningspenning som beviljas av Utbildnings- och avgångs- bidragsfonden.

Det nu föreslagna nya vuxenutbildningsstödet ger ett jämförelsevis bättre utkomstskydd under studietiden. Efter övergångsperioden skall vuxenutbildningsstödet också ersätta vuxenstudiepenningen och yrkesutbildningspenningen. Vuxenutbildningspenningen kan betalas ut endast till utgången av år 2002. Från och med 1.8.2001 skall vuxenstudiepenning kunna beviljas enbart till dem som tidigare fått stöd för

Juridiska avdelningen

26.10.2000

samma studier. Övergångsbestämmelserna om yrkesutbildningspenning skall ha motsvarande innehåll.

Den som deltar i frivillig yrkesutbildning under sin alterneringsledighet kan utöver alterneringsersättning dessutom få skattefri partiell yrkesutbildningspenning från Utbildnings- och avgångsbidragsfonden.

B**TILLSYNYN ÖVER VERKSTÄLLIGHETEN AV ARBETSLÖSHETSFÖRMÄNER**

Regeringen föreslår i sin proposition (RP 151/2000 rd) att styrningen av och tillsynen över verkställigheten av arbetslöshetsförmånerna överförs från social- och hälsovårdsministeriet till Försäkringsinspektionen. Avsikten är att också inom arbetslöshetsförsäkringen, på samma sätt som inom verkställigheten av den övriga försäkringstillsynen och socialförsäkringen, införa principen om att samma myndighet inte kan ha till uppgift att både bereda lagstiftning och övervaka verkställigheten och tillämpningen av de lagar den själv har berett.

Uppgifter som överförs till Försäkringsinspektionen

Till Försäkringsinspektionen skall överföras tillsynen över både arbetslöshetskassorna och Utbildnings- och avgångsbidragsfonden. Vidare föreslås att på myndigheten överförs en del av de gemensamma uppgifter inom arbetslöshetsförsäkringssystemet som social- och hälsovårdsministeriet hittills har skött.

Försäkringsinspektionen får också en ny uppgift

Samtidigt föreslås att uppgiftsområdet för Försäkringsinspektionen utvidgas på så sätt att den dessutom skall samarbeta med högskoleväsendet i syfte att främja vetenskaplig forskning och utbildning inom försäkringsbranschen, i synnerhet inom försäkringsmatematiken. Försäkringsinspektionen skall också själv kunna bedriva sådan forskning. Kostnaderna för den nya uppgiften inkluderas i den tillsynsavgift som tas ut av Försäkringsinspektionens tillsynsobjekt.

Uppgifter som överförs till Försäkringsinspektionen

Uppgifter i samband med finansieringen av arbetslöshetsförsäkringen skall överföras från social- och hälsovårdsministeriet till Arbetslöshetsförsäkringsfonden.

Social- och hälsovårdsministeriets uppgifter efter lagändringen

Social- och hälsovårdsministeriet skall alltjämt, utöver att det bereder lagstiftning och annan normgivning om arbetslöshetsförmåner och

Juridiska avdelningen

26.10.2000

finansiering av dem, fastställa tillämpningsanvisningar och föreskrifter om förfarandet i fråga om arbetslöshetsförsäkringen, sköta frågor i anknytning till statsbudgeten samt koordinera samarbetet inom Europeiska unionen och annat internationellt samarbete.

Ikraftträdande

De bestämmelser som hänför sig till överföringen av tillsynen över verkställigheten av arbetslöshetsförmånerna föreslås träda i kraft 1.3.2001. I övrigt avses lagarna träda i kraft så snart de har antagits och blivit stadfästa.

Riksdagen har 17.10.2000 godkänt propositionen utan ändringar. Lagarna torde stadfästas i början av november.

C**REGERINGENS PROPOSITIONER**

Förslaget till ändring av 7 f § APL i regeringens proposition om vuxenutbildningsstöd (RP 150/2000 rd) ingår som bilaga till cirkuläret.

Både de finsk- och svenskspråkiga regeringspropositionerna kan beställas från Oy Edita Ab, telefon (09) 5660 566. Texterna finns också på Internet, <http://www.edita.fi> samt under adressen <http://www.eduskunta.fi>

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Helena Tapio
Riitta Korpiluoma

4.

Lag**om ändring av 7 f § lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 7 f § 1 mom. lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/1961),
sådant det lyder i lag 1482/1995, en ny 4 punkt, varvid den nuvarande 4 punkten blir
5 punkten, som följer:

Gällande lydelse

7 f §

Annan pension än deltidspension höjs med
ett arbetspensionstillägg, om arbetstagaren
har fått

Föreslagen lydelse

7 f §

Annan pension än deltidspension höjs med
ett arbetspensionstillägg, om arbetstagaren
har fått

4) vuxenutbildningsstöd enligt lagen om
vuxenutbildningsstöd (/), eller

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.
